

Esipuhe

Finnvera Oyj ja Suomen Yrittäjät tekevät yhteistyössä pientä ja keskisuurta yritystoimintaa ja sen kehitystä kuvaavaa pk-yritysbarometria kaksi kertaa vuodessa. Pk-yritysbarometri perustuu runsaan 3000 pk-yrityksen vastauksiin ja heijastaa siten kattavasti pk-yritysten käsityksiä yritysten kehitysnäkymistä ja toimintaan vaikuttavista tekijöistä. Kyselyn tuloksia raportoidaan valtakunnallisessa raportissa, jossa tuloksia käsitellään neljään eri toimialaan jaoteltuna. Alueiden tuloksia raportoidaan omissa raporteissa.

Tässä syksyn 2003 alueellisessa raportissa tarkastellaan alueen pk-yritysten suhdanneodotuksia lähimmän vuoden aikana, yrityksen kehittämistarpeita, elinkeinoilmastoa sekä sukupolvenvaihdoksia. Lisäksi raportissa tarkastellaan yritysten rahoitustarpeisiin vaikuttavia tekijöitä, kuten investointeja, kasvuhakuisuutta, asiakkaiden maksuhäiriöitä sekä rahoitusvaikeuksien yleisyyttä. Koko maan kaikkia yrityksiä koskevat tulokset löytyvät myös tästä raportista.

Helsingissä 14.10.2003

Markku Mäkinen
toimitusjohtaja
Finnvera Oyj

Jussi Järventaus
toimitusjohtaja
Suomen Yrittäjät

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ	2
JOHDANTO.....	3
AINEISTO.....	4
TUTKIMUSTULOKSET	6
1 Pirkanmaan ja koko maan yritykset.....	6
2 Yritykset ja työllisyys.....	7
3 Pk-yritysten suhdannenäkymät	8
3.1 Yleiset suhdannenäkymät	8
3.2 Suhdannenäkymät osatekijöittäin	9
4 Pk-yritysten kehittämistarpeet	10
5 Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet	11
6 Pk-yritysten työllistämisen esteet	13
7 Elinkeinoilmasto	14
8 Pk-yritysten kasvuhakuisuus	16
9 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset	17
10 Pk-yritysten investoinnit.....	18
11 Pk-yritysten rahoitus	19
Finnveran yhteystiedot	
Suomen Yrittäjien yhteystiedot	

TIIVISTELMÄ

Pk-yritykset odottavat suhdanteiden paranevan lähimmän vuoden aikana Pirkanmaalla ja koko maassa oman yrityksen kannalta. Pirkanmaalla toimivista pk-yrityksistä joka neljäs ennakoi suhdannenäkymien paranevan ja joka kahdeksas heikkenevän lähimmän vuoden aikana. Alueen pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat heikommat kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin. Viime kevääseen verrattuna ovat Pirkanmaalla toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana heikentyneet ja suhdannenäkymät ovat heikommat kuin syksyllä 2002.

Koko maan ja Pirkanmaan pk-yritysten suhdannenäkymät ovat seuraavan vuoden kuluttua kaikkien osatekijöiden suhteen positiivisia. Liikevaihdon, tuotekehityspanostuksien ja tuonnin arvon osalta ovat alueen pk-yritysten suhdannenäkymät heikommat kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin. Tuotantokustannusten kasvua ennakoi pienempi osuus Pirkanmaan kuin koko maan pk-yrityksistä. Pirkanmaalla toimivat pk-yritykset odottavat edelleen työllisyyden paranevan seuraavan vuoden aikana ja henkilökunnan määrän suhdannenäkymät ovat alueella jonkin verran heikommat kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin.

Pirkanmaalla pk-yritysten kehittämisen pahin este on kireä kilpailutilanne. Muita kehittämisen kannalta tärkeitä esteitä ovat kysynnän riittämättömyys ja ammattitaitoisen työvoiman saatavuus. Rahoitukseen liittyvät tekijät ovat kehittämisen pahimpana esteenä 7 prosentilla Pirkanmaan pk-yrityksistä. Rahoituksen saatavuus on pahimpana esteenä prosentilla, rahoituksen hinta 3 prosentilla ja vakuuksien puute 3 prosentilla alueen pk-yrityksistä. Pirkanmaalla toimivat pk-yritykset kokevat rahoituksen olevan yhtä suuri kehittämisen este kuin koko maan pk-yritykset keskimäärin.

Koko maan pk-yritykset ilmoittavat investoivansa kaikkiaan 10,8 prosenttia ja Pirkanmaan pk-yritykset 9,2 prosenttia liikevaihdostaan seuraavan 12 kuukauden aikana. Eniten Pirkanmaan pk-yritykset investoivat koneisiin ja laitteisiin, mainontaan ja markkinointiin sekä rakennuksiin. Koko maan pk-yritysten investointeihin verrattuna alueen yritykset investoivat keskimääräistä vähemmän rakennuksiin. Kansainvälistymiseen alueen pk-yritykset investoivat jonkin verran vähemmän kuin koko maan pk-yritykset keskimäärin.

Ulkoista rahoitusta on Pirkanmaalla 53 prosentilla ja koko maassa 54 prosentilla pk-yrityksistä. Keväällä 2003 ulkoista rahoitusta oli 55 prosentilla alueen ja 53 prosentilla koko maan pk-yrityksistä. Viimeisen 12 kuukauden aikana ulkoista rahoitusta on ottanut lähes joka neljäs Pirkanmaalla toimiva pk-yritys ja seuraavan 12 kuukauden aikana ulkoista rahoitusta aikoo ottaa joka kuudes alueella toimiva pk-yritys. Niistä alueen pk-yrityksistä, joilla on ulkoista rahoitusta, on pankkiluottoja kahdella kolmesta ja Finnveran lainoja ja takauksia kolmella kymmenestä.

Pirkanmaalla 14 prosenttia pk-yrityksistä ennakoi asiakkaiden maksuhäiriöiden lisääntyvän seuraavan vuoden aikana ja 4 prosenttia odottaa maksuhäiriöiden vähenevän seuraavan vuoden aikana. Alueen pk-yrityksistä lähes yhtä suuri osuus odottaa maksuhäiriöiden lisääntyvän (saldoluku +10%) kuin viime keväänä (saldoluku +9%).

JOHDANTO

Tässä pk-yritysten suhdannenäkymiä käsittelevässä tutkimuksessa on selvitetty suomalaisten pk-yritysten (alle 250 henkeä työllistävien yritysten) mielikuvia yleisestä ja oman yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Tutkimuksen on tehnyt Tietoykkönen Oy Suomen Yrittäjien ja Finnvera Oyj:n toimeksiannosta elokuussa 2003.

Tutkimuksen kohderyhmänä ovat suomalaiset pk-yritykset (alle 250 henkeä työllistävät yritykset). Otantalähteenä on käytetty Helsinki Media Oy:n ja Tilastokeskuksen ylläpitämiä yritysrekistereitä, joista otanta on tehty kiintiöidyllä satunnaisotannalla. Otoksessa on kiintiöity yritysten toimiala ja sijainti. Otoskoko on 3124 kohderyhmän vaatimukset täyttävää yritystä.

Tutkimusaineisto on kerätty henkilökohtaisin haastatteluin 28.7.-1.9.2003. Haastattelut on tehty puhelimitse tietokoneohjattua puhelinhaastattelujärjestelmää käyttäen. Haastattelutyön ovat tehneet Tietoykkönen Oy:n erityisesti tehtäväänsä koulutetut tutkimus-haastattelijat. Haastatteluja on tehty koko maan osalta 3124 kappaletta. Luvussa 'aineiston rakenne' on esitetty taustatietojakaumat haastatelluista yrityksistä Pirkanmaan osalta.

Tutkimusprojektista ovat vastanneet Tietoykkösessä toimitusjohtaja Lasse Luoma sekä tutkimuspäällikkö Pentti Mäkelä, Suomen Yrittäjissä pääekonomisti Pasi Holm ja Finnvera Oyj:ssä apulaisjohtaja Tuomo Holopainen.

- 1) Raportin alueelliset viittaukset tarkoittavat pääsääntöisesti sivulla 5 olevan kartan mukaista aluejakoa. Joissain raporteissa on lisäksi käytetty Suomen Yrittäjien aluejakoa (Helsinki, Pääkaupunkiseutu, Häme, Kaakkois-Suomi ja Keski-Pohjanmaa).**
- 2) Tutkimustuloksissa esiintyy muutamissa kohdissa käsite 'saldoluku'. Se kuvaa kyseisten kysymysten kohdalla positiivisista ja negatiivisista vastauksista laskettua prosenttilukujen erotusta.
Esimerkiksi: Pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana paranee 31%, huononee 12% ⇒ **saldoluku = + 19%****

AINEISTO

Seuraavassa taulukossa on esitetty painottamattomat taustatietojakaumat haastatelluista yrityksistä. Tutkimustuloksissa aineisto on painotettu vastaamaan yritysten todellista toimiala- ja aluejakaumaa. Painotettua otoskokoa käytetään laskentaperusteena, koska tällöin otoksen perusteella lasketut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko tutkimuskohteena olevaa pk-sektoria.

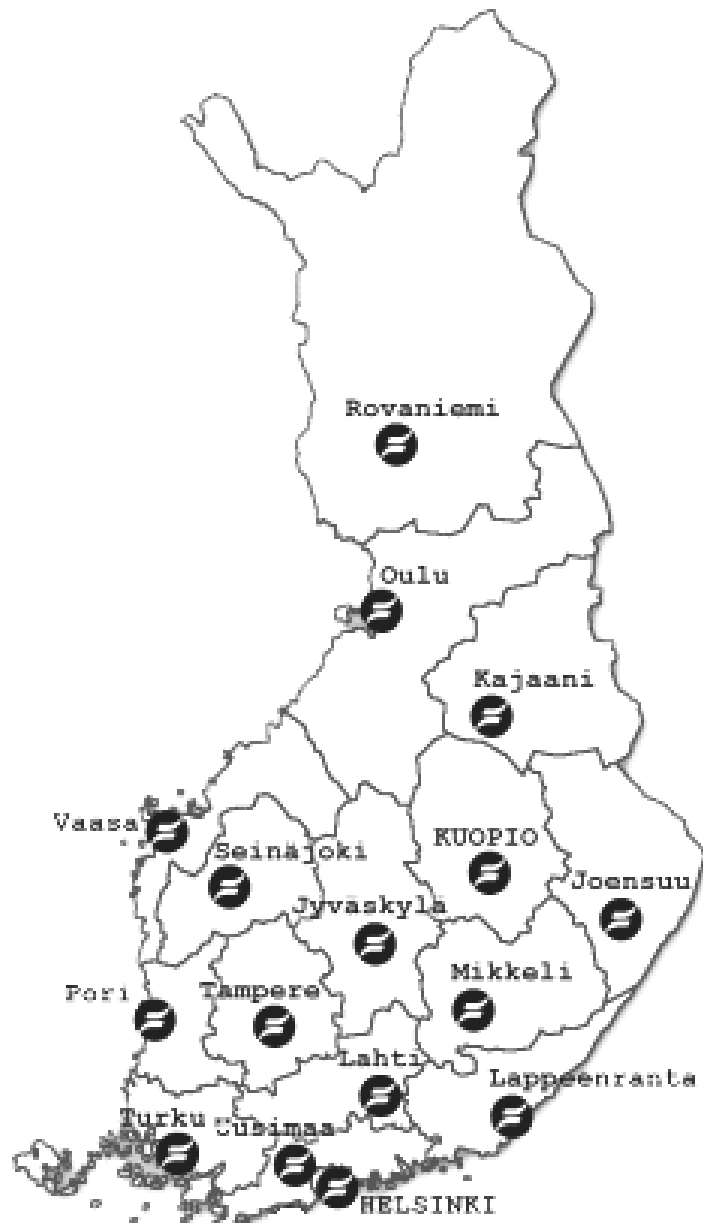
TAUSTATIETOJA ALUEELTA HAASTATELLUISTA YRITYKSISTÄ:

PK-YRITYSBAROMETRI 2/2003
- Aineiston rakenne -

		n=	%
ALUE	PIRKANMAA	271	100%
PÄÄTOIMIALA	Teollisuus (TOL: 15-37)	46	17%
	Rakentaminen (TOL: 45)	36	13%
	Kauppa (TOL: 50-52)	75	28%
	Palvelut (TOL: 55,60-63,70-74,92-93)	114	42%
HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄ	Alle 5 henkilöä	148	55%
	5 - 9 henkilöä	64	24%
	10 - 19 henkilöä	35	13%
	20 - 49 henkilöä	14	5%
	50 + henkilöä	10	4%
LIIKEVAIHTO VUONNA 2002	0,0 - 0,49 milj. euroa	139	51%
	0,50 - 1,49 milj. euroa	59	22%
	1,50 + milj. euroa	42	15%
	Ei vastausta	31	11%
YRITYKSELLÄ VIENTITOIMINTAA	Ei	220	81%
	Kyllä	51	19%
YRITYKSEN PERUSTAMISVUOSI	- 1994	197	73%
	1995 - 1999	41	15%
	2000 - 2003	33	12%
VASTAAJAN ASEMA	Yrittäjä	133	49%
	Palkattu toimitusjohtaja	104	38%
	Muut	34	13%

PK-YRITYSBAROMETRIN ALUEJAKO

1. Helsinki
2. Pääkaupunkiseutu (pl. Helsinki)
3. Uusimaa (pl. Helsinki ja Pääkaupunkiseutu)
4. Varsinais-Suomi
5. Satakunta
6. Häme
Kanta-Häme ja Päijät-Häme
(Erilliset raportit)
7. Pirkanmaa
8. Kaakkois-Suomi
Kymenlaakso ja Etelä-Karjala
(Erilliset raportit)
9. Etelä-Savo
10. Pohjois-Savo
11. Pohjois-Karjala
12. Keski-Suomi
13. Etelä-Pohjanmaa
14. Pohjanmaa
15. Pohjois-Pohjanmaa
16. Kainuu
17. Lappi

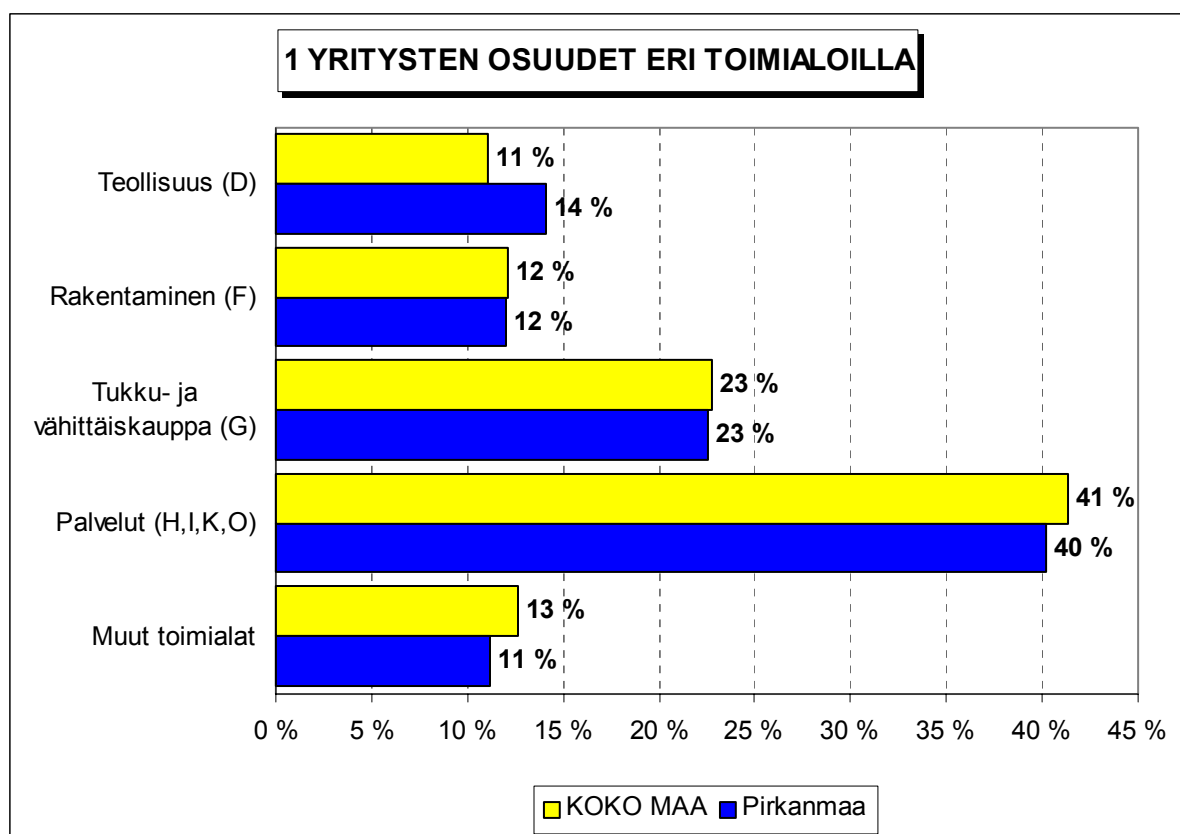

Lisäksi Suomen Yrittäjien Keski-Pohjanmaan alueelle oma raportti

TUTKIMUSTULOKSET

1 Pirkanmaan ja koko maan yritykset

Suomessa oli vuonna 2001 noin 225000 yritystä. Näistä yrityksistä 19500¹ toimi Pirkanmaalla. Pirkanmaalla on teollisuuden yrityksiä suhteellisesti enemmän kuin koko maassa keskimäärin. Rakennusalaalla, tukku- ja vähittäiskaupassa sekä palvelualoilla toimivien yritysten suhteelliset osuudet ovat Pirkanmaalla lähellä koko maan yritysjakautumaa.

Toimialan nimen jäljessä on suluisissa Tilastokeskuksen toimialaluokituksen (TOL 2002) mukainen toimialakoodi.

¹ Yritystiedot, lähde: Tilastokeskus, Yritys- ja toimipaikkarekisteri. Yritysmäärä on arvioitu Tilastokeskuksen alueellisten toimipaikkatietojen perusteella. Alueen yritysmääränä on käytetty lukua, joka on saatu kertomalla alueen toimipaikkojen määrä koko maan yritysten lukumäärän ja toimipaikkojen lukumäärän suhteella.

2 Yritykset ja työllisyys

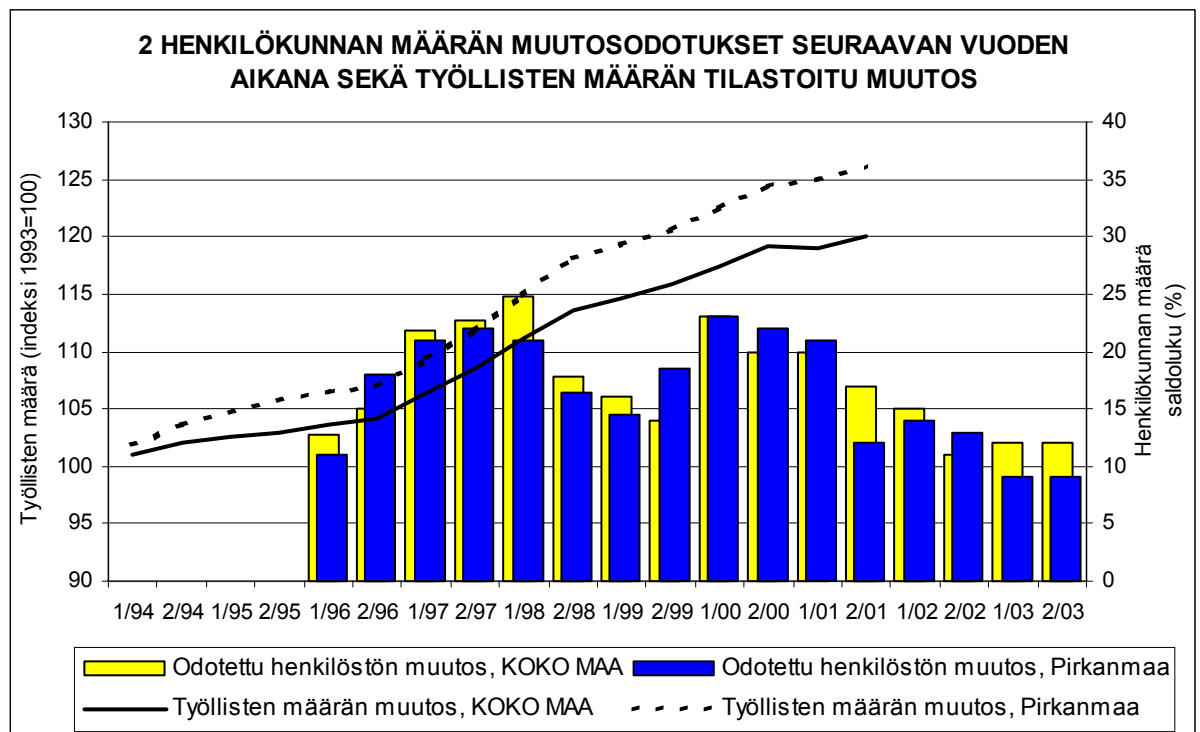
Pirkanmaalla olevissa yritysten toimipaikoissa työskenteli vuonna 2001 noin 113400 henkilöä². Työttömyysaste oli keväällä 2003 Tilastokeskuksen työvoimatiedustelun (2. neljännes, 2003) mukaan koko maassa 10,5 % ja Pirkanmaalla 11,6 %.

Taulukko 2: Pk-yritysten suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta seuraavan vuoden kuluttua.

	Suurempi %	Yhtä suuri %	Pienempi %	Saldoluku %
KOKO MAA	18	76	6	12
Pirkanmaa	17	75	8	9

Pirkanmaalla toimivat pk-yritykset odottavat edelleen työllisyyden paranevan seuraavan vuoden aikana ja henkilökunnan määrän suhdannenäkymät ovat alueella jonkin verran heikommät kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymät ovat Pirkanmaalla samankaltaiset kuin keväällä 2003 (saldoluku +9 %). Myös koko maassa henkilökunnan määrän suhdannenäkymät ovat samankaltaiset kuin edellisessä kyselyssä, sillä keväällä 2003 henkilökunnan määrän saldoluku oli koko maassa +12 %.

Seuraavassa kuviossa on verrattu Pirkanmaan työllisten määrää (indeksi 1993=100) ja Pirkanmaan pk-yritysten henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä seuraavan vuoden aikana³. Tuorein käytettävissä oleva tieto on Tilastokeskuksen työssäkäyntitilastosta vuodelta 2001 (ennakkotieto).

² Lähde: Tilastokeskus, Yritys- ja toimipaikkarekisteri

³ Kysymysmuoto muuttui 1/2000. Tätä aiemmin kysyttiin suhdannenäkymät seuraavan puolen vuoden aikana. Kuvioon on laskettu henkilökunnan suhdannenäkymien saldoluvut jaksoilta 1/96-2/99 kahden jakson keskiarvona. Koko maan henkilökunnan määrän suhdannenäkymien saldoluvut jaksoilta 1/94-2/99 ovat Suomen Yrittäjien Yrittäjäbarometrista.

3 Pk-yritysten suhdannenäkymät

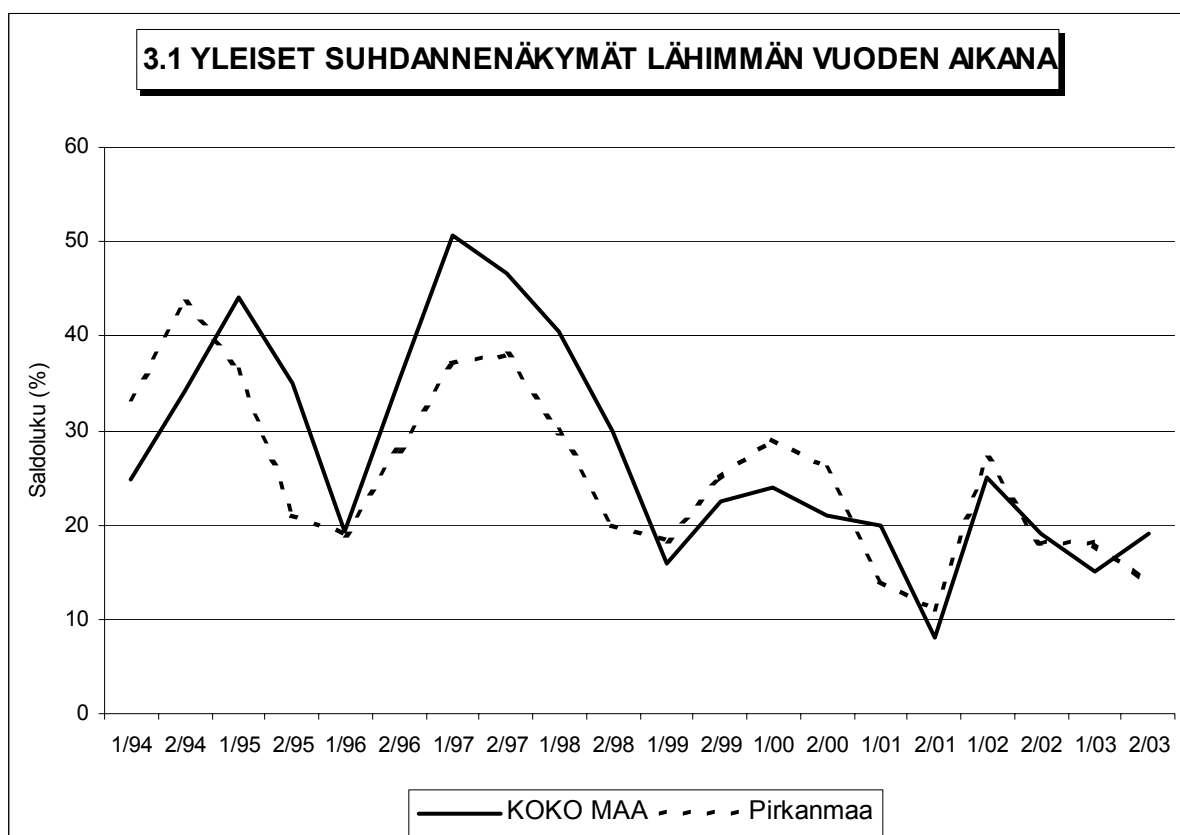
3.1 Yleiset suhdannenäkymät

Taulukko 3.1: Pk-yritysten suhdannenäkymät oman yrityksen kannalta lähimmän vuoden aikana.

	Paranee %	Pysyy ennallaan %	Huononee %	Saldoluku %
KOKO MAA	31	58	12	19
Pirkanmaa	26	62	12	14

Pk-yritykset odottavat suhdanteiden paranevan lähimmän vuoden aikana Pirkanmaalla ja koko maassa oman yrityksen kannalta. Pirkanmaalla toimivista pk-yrityksistä joka neljäs ennakoii suhdannenäkymien paranevan ja joka kahdeksas heikkenevän lähimmän vuoden aikana. Alueen pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat heikkomat kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin.

Viime kevääseen verrattuna ovat Pirkanmaalla toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana heikentyneet ja suhdannenäkymät ovat heikkomat kuin syksyllä 2002. Koko maassa ovat pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana samankaltaiset kuin syksyllä 2002.

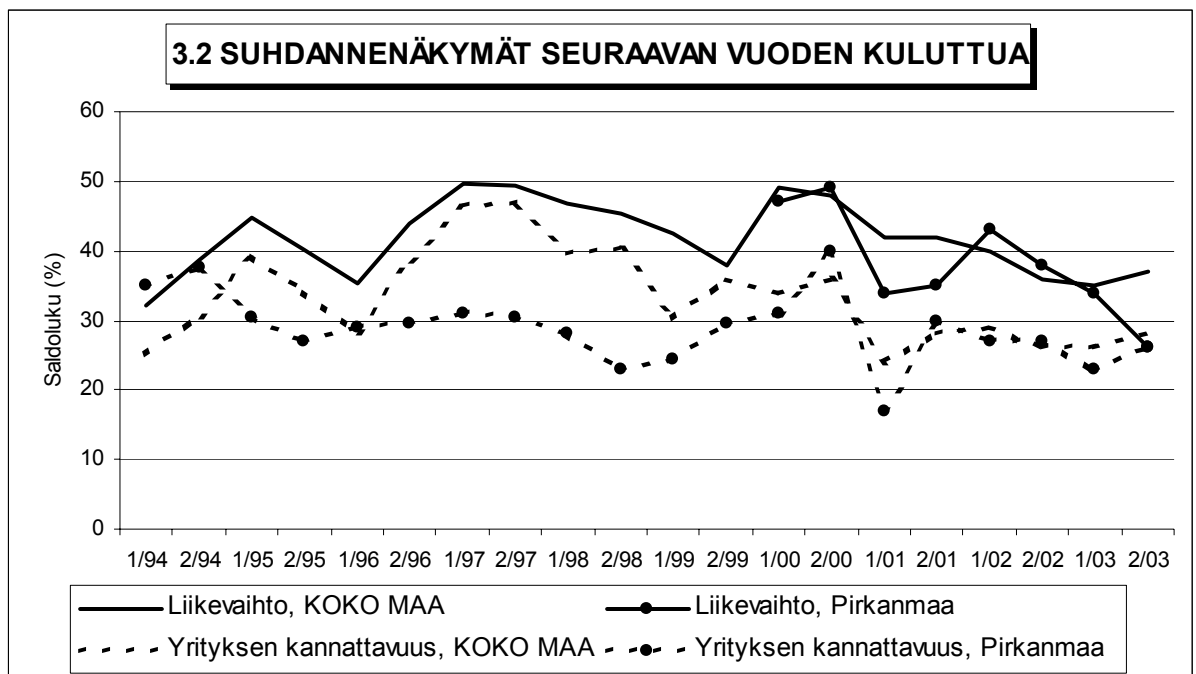
3.2 Suhdannenäkymät osatekijöittäin

Taulukko 3.2: Pk-yritysten suhdannenäkymät osatekijöittäin seuraavan vuoden kuluttua.

	Liikevaihto	Investoinnit	Tuotekehitys-panostukset	Viennin arvo	Tuonnin arvo	Tuotanto-kustannukset	Yrityksen kannattavuus	Vaka- varaisuus
KOKO MAA								
Suurempi	48	19	20	10	10	39	38	36
Yhtä suuri	41	69	78	89	89	54	52	61
Pienempi	11	11	3	1	1	7	10	4
Saldoluku (%)	37	8	17	9	9	32	28	32
Pirkanmaa								
Suurempi	42	19	16	8	6	31	36	34
Yhtä suuri	42	70	81	92	93	64	54	60
Pienempi	16	11	3	1	1	6	10	5
Saldoluku (%)	26	8	13	7	5	25	26	29

Koko maan ja Pirkanmaan pk-yritysten suhdannenäkymät ovat seuraavan vuoden kuluttua kaikkien osatekijöiden suhteen positiivisia. Liikevaihdon, tuotekehityspanostuksien ja tuonnin arvon osalta ovat alueen pk-yritysten suhdannenäkymät heikommät kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin. Tuotantokustannusten kasvua ennakoii pienempi osuus Pirkanmaan kuin koko maan pk-yrityksistä.

Seuraavasta kuvioista nähdään pk-yritysten liikevaihdon ja yrityksen kannattavuuden suhdannenäkymien⁴ kehitys jaksosta 1/94 lähtien. Liikevaihdon suhdannenäkymät ovat Pirkanmaalla heikentyneet keväästä 2003. Yrityksen kannattavuuden osalta ovat alueen pk-yritysten suhdannenäkymät jonkin verran paremmät kuin viime keväänä.

⁴ Kysymysmuoto muuttui 1/2000. Tätä aiemmin kysyttiin suhdannenäkymät seuraavan puolen vuoden aikana. Kuvioon on laskettu alueen osalta yritysten kannattavuuden saldoluutut jaksoilta 1/94-2/99 kahden seuraavan jakson keskiarvona. Koko maata kuvaavat saldoluutut jaksoilta 1/94-2/99 ovat Suomen Yrittäjien Yrittäjäbarometrista.

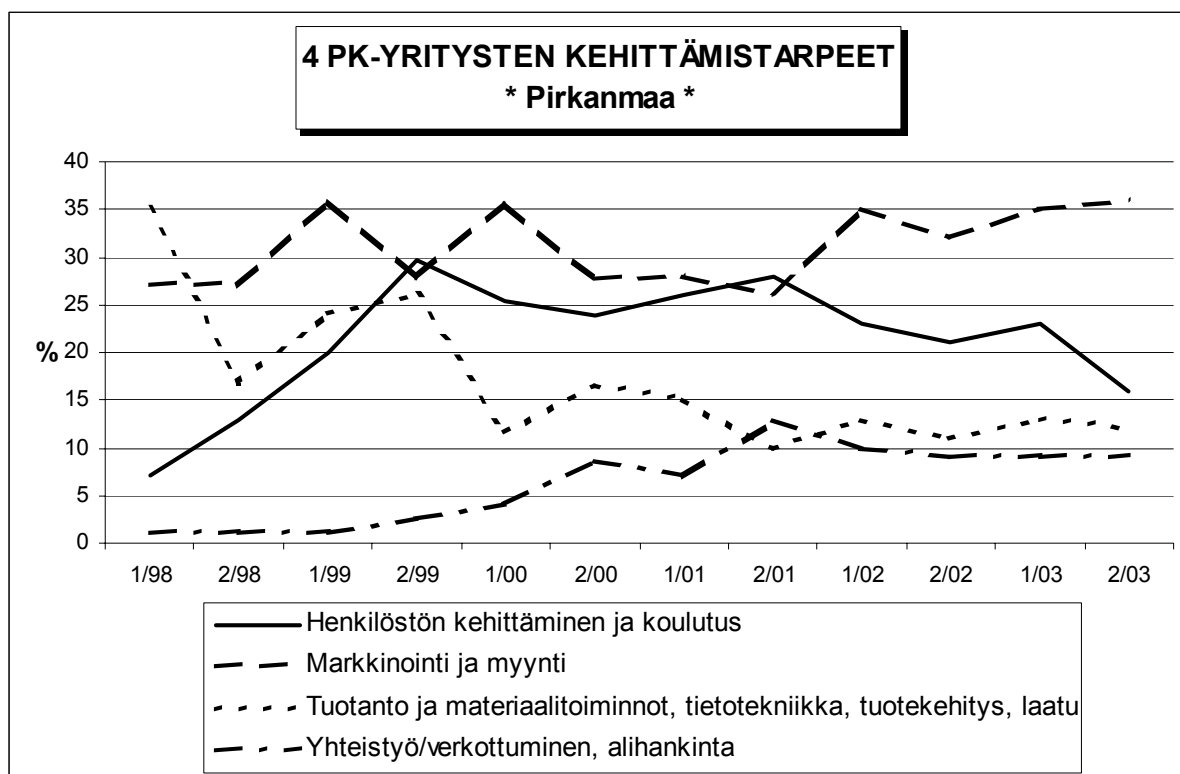
4 Pk-yritysten kehittämistarpeet

Taulukko 4: Pk-yrityksillä eniten kehittämistarvetta tällä hetkellä.

	KOKO MAA %	Pirkanmaa %
Johtaminen	3	4
Henkilöstön kehittäminen ja koulutus	20	16
Markkinointi ja myynti	32	36
Vienti ja kansainvälistyminen	2	2
Rahoitus, talous ja laskentatoimi	4	6
Tuotanto ja materiaalitoiminnot, tietotekniikka, tuotekehitys, laatu	15	12
Yhteistyö/verkottuminen, alihankinta	9	9
Ympäristö- ja muiden säädösvaatimusten ottaminen huomioon toiminnassa	2	2
Muu	1	1
Ei kehittämistarvetta/ Ei osaa sanoa	12	12

Pirkanmaan pk-yrityksissä koetaan olevan eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä, toiseksi eniten kehittämistarvetta on henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa. Koko maan pk-yritysten kehittämistarpeisiin verrattuna ovat alueen pk-yritysten kehittämistarpeet hyvin samankaltaisia.

Kevään 2003 tilanteeseen verrattuna on henkilöstön kehittämisen ja koulutuksen kehittämistarve vähentynyt Pirkanmaalla. Markkinoinnin ja myynnin, tuotanto ja materiaali-toimintojen, tietotekniikan, tuotekehityksen ja laadun sekä yhteistyön/verkottumisen ja alihankinnan kehittämistarpeet ovat puolestaan pysyneet lähes ennallaan edelliseen kyselyyn verrattuna.

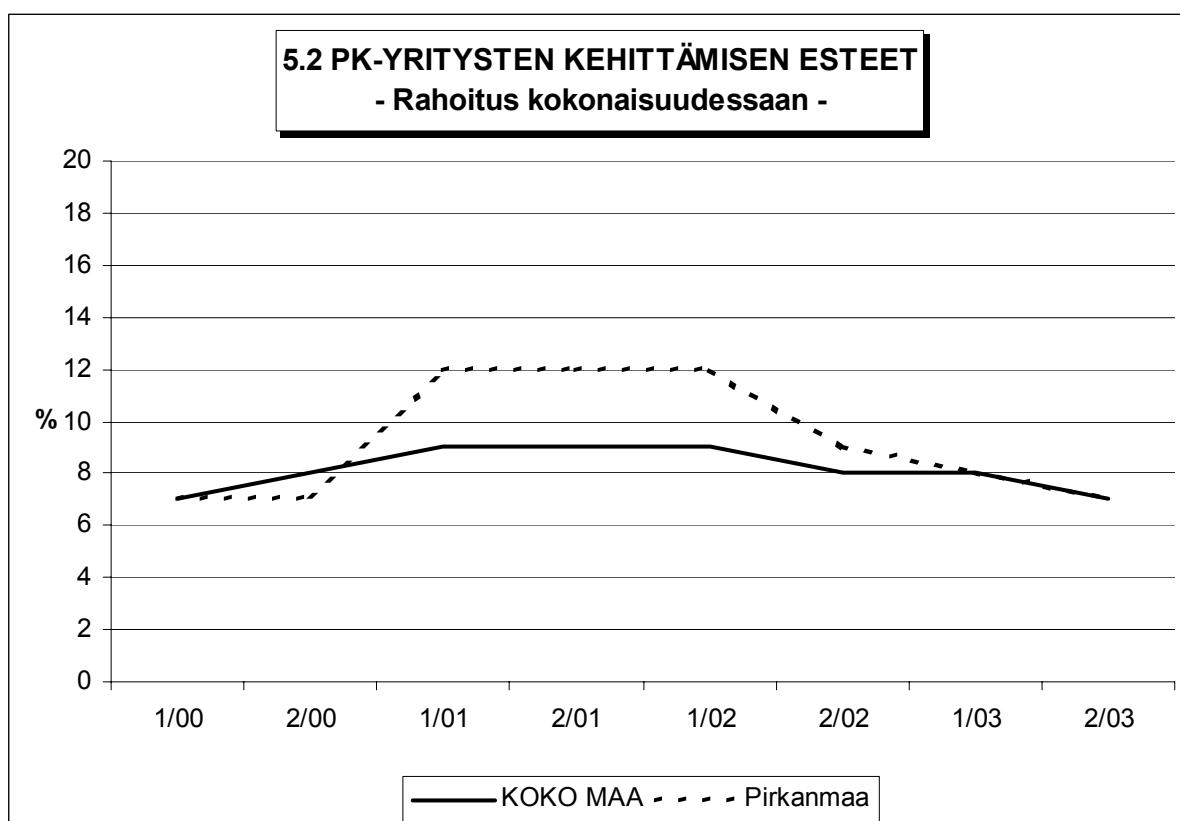
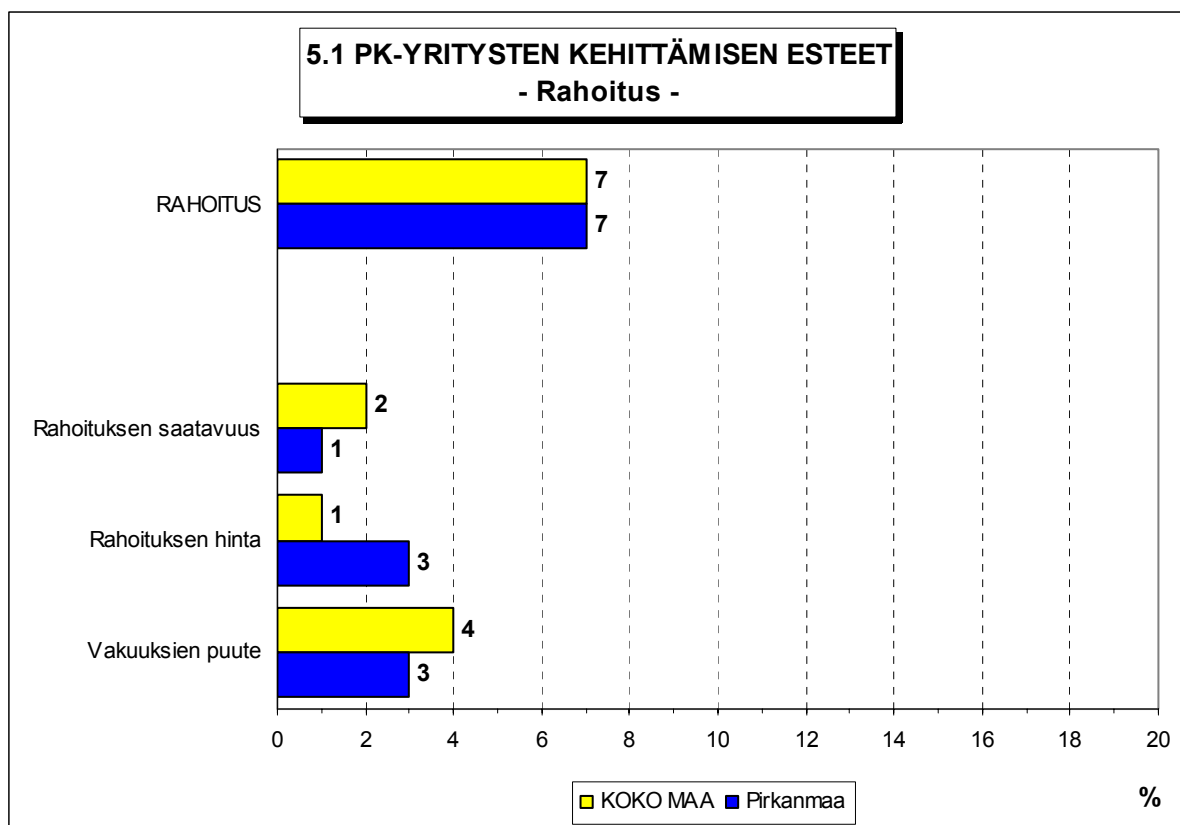
5 Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet

Taulukko 5: Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet.

	KOKO MAA	Pirkanmaa
	%	%
YRITYSTOIMINNAN SÄÄTELY	5	5
byrokrazia	3	3
työlainsäädäntö	1	0
työehtosopimukset	0	1
muu sääntely	1	1
KUSTANNUSTASO	15	11
verotus	6	3
palkkataso	2	3
työn sivukulut	5	3
muut tuotantokustannukset	3	3
KILPAILUTILANNE	33	38
kireä kilpailutilanne	20	18
markkinoiden liiallinen keskittyminen	3	2
julkisen sektorin elinkeinotoiminta	1	1
markkinoita vääristävät tuet	1	1
harmaa talous, konkurssit jne.	2	3
kysynnän riittämättömyys	7	12
RAHOITUS	7	7
rahoituksen saatavuus	2	1
rahoituksen hinta	1	3
vakuuksien puute	4	3
RESURSSITEKIJÄT	20	19
ammattitaitoisen työvoiman saatavuus	10	9
alihankkijoiden/osatoimittajien saatavuus	1	0
toimitilat	2	2
koneet ja laitteet	1	1
muut resurssitekijät, esim. raaka-aineet	6	6
MUUT TEKIJÄT	7	4
EI OSAA SANOA	13	14

Pirkanmaalla pk-yritysten kehittämisen pahin este on kireä kilpailutilanne. Muita kehittämisen kannalta tärkeitä esteitä ovat kysynnän riittämättömyys ja ammattitaitoisen työvoiman saatavuus. Muissa tekijöissä mainittiin koko maan tasolla useimmin yleinen taloustilanne/suhdannevaihtelu/ maailmantilanne sekä ajan puute/aika.

Rahoitukseen liittyvät tekijät ovat kehittämisen pahimpana esteenä 7 prosentilla Pirkanmaan pk-yrityksistä. Rahoituksen saatavuus on pahimpana esteenä prosentilla, rahoituksen hinta 3 prosentilla ja vakuuksien puute 3 prosentilla alueen pk-yrityksistä. Pirkanmaalla toimivat pk-yritykset kokevat rahoituksen olevan yhtä suuri kehittämisen este kuin koko maan pk-yritykset keskimäärin.

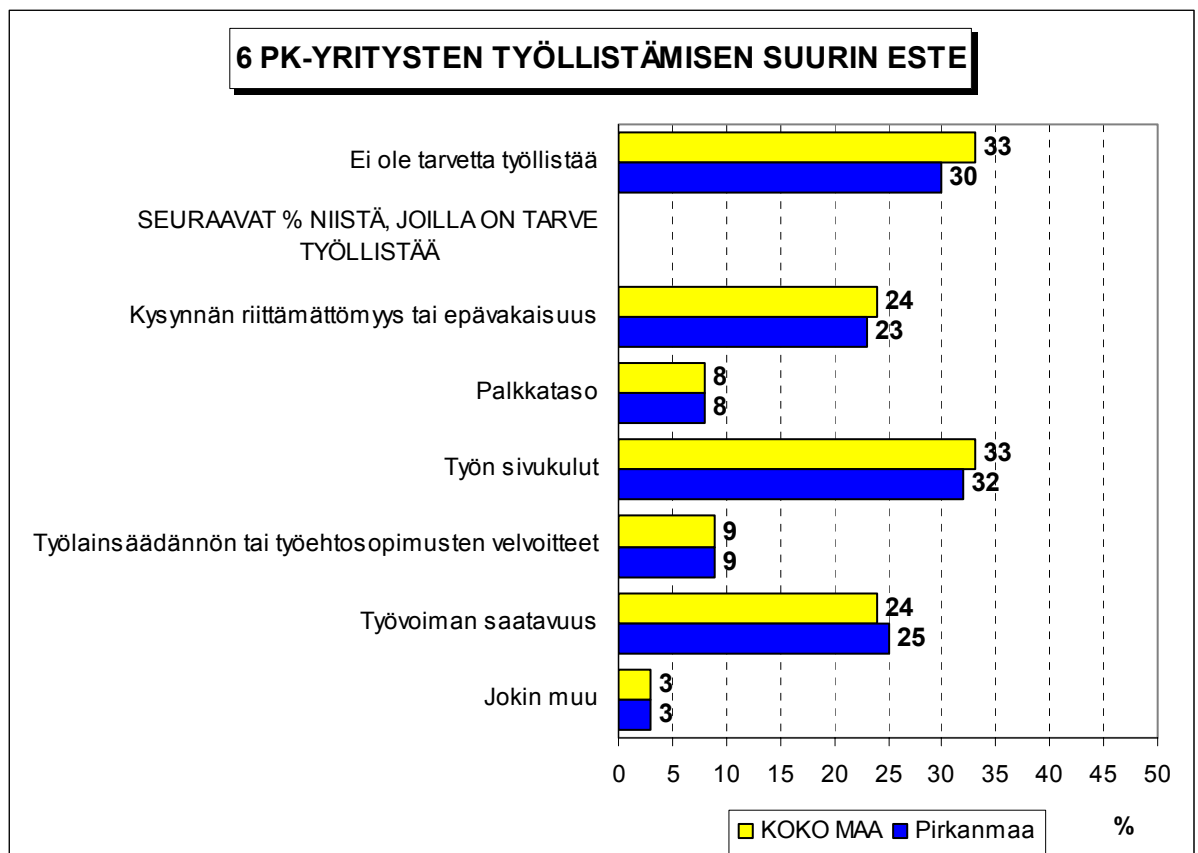

6 Pk-yritysten työllistämisen esteet

Taulukko 6: Pk-yritysten työllistämisen suurimmat esteet.

	KOKO MAA %	Pirkanmaa %
Ei ole tarvetta työllistää	33	30
SEURAAVAT %-OSUUDET NIISTÄ, JOILLA TARVE TYÖLLISTÄÄ		
Kysynnän riittämättömyys tai epävakaisuus	24	23
Palkkataso	8	8
Työn sivukulut	33	32
Työlainsäädännön tai työehtosopimusten velvoitteet	9	9
Työvoiman saatavuus	24	25
Jokin muu	3	3

Pirkanmaan pk-yrityksillä työllistämisen suurimmat esteet ovat työn sivukulut, työvoiman saatavuus sekä kysynnän riittämättömyys tai epävakaisuus. Alueella työn sivukuluja pitää työllistämisen suurimpana esteenä joka kolmas pk-yritys, jolla on tarve työllistää. Koko maan pk-yritykset kokevat työllistämisen suurimmiksi esteiksi työn sivukulut, kysynnän riittämättömyyden tai epävakaisuuden sekä työvoiman saatavuuden. Joka kolmannella koko maan pk-yrityksellä ja kolmella kymmenestä Pirkanmaan pk-yrityksestä ei ole tarvetta työllistää.

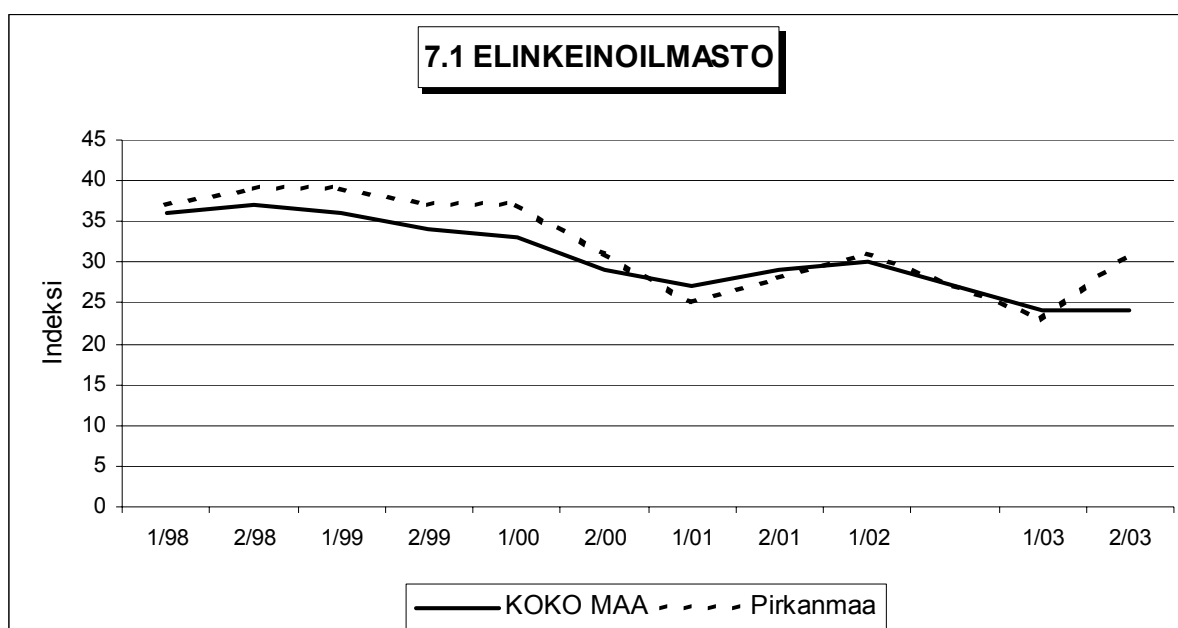

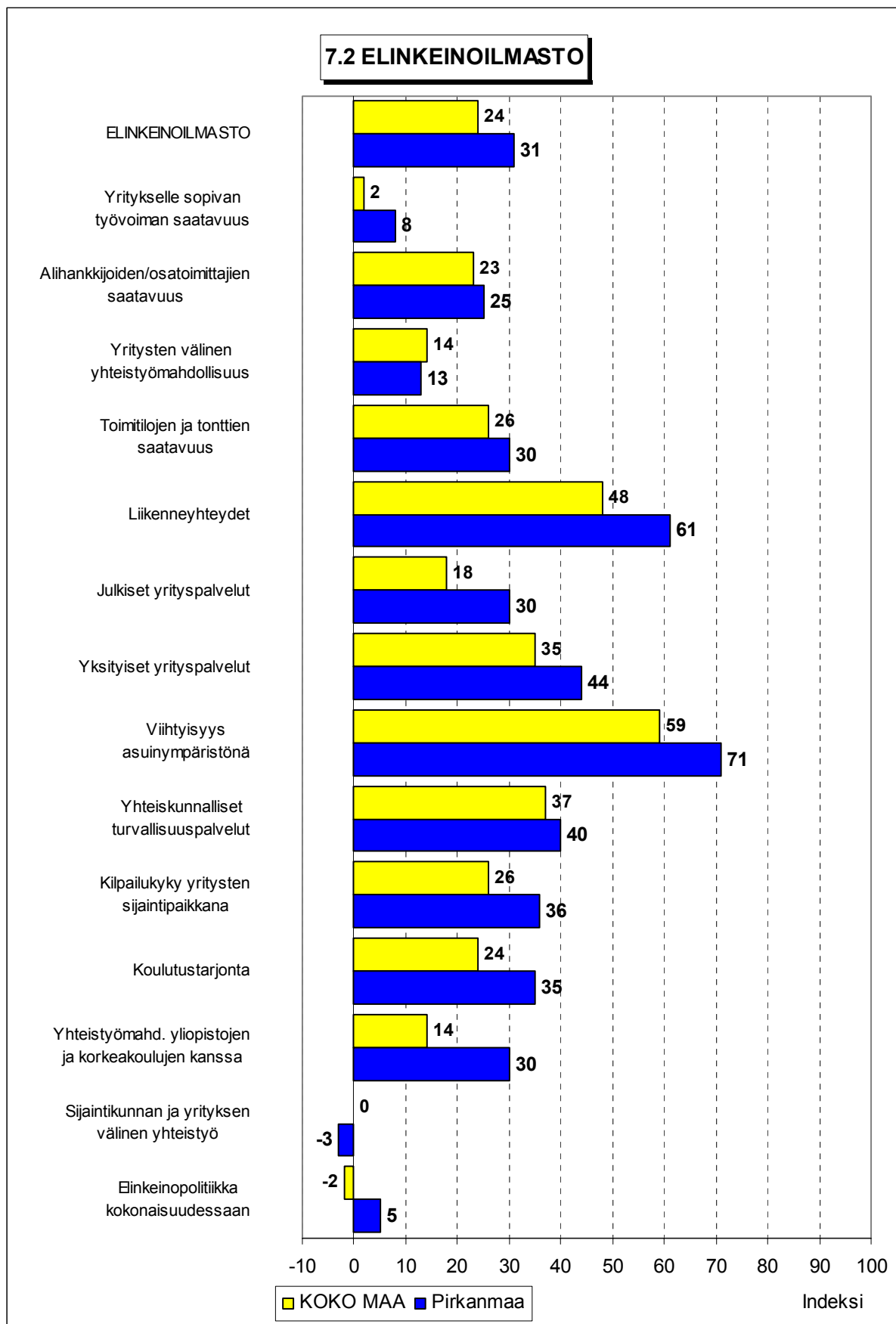
7 Elinkeinoilmasto

Taulukko 7: Pk-yritysten arviot sijaintikunnan elinkeinoilmastosta.

INDEKSIT (Erittäin huono = -100, ..., Erittäin hyvä = 100)	KOKO MAA	Pirkanmaa
Yritykselle sopivan työvoiman saatavuus	2	8
Alihankkijoiden/osatoimittajien saatavuus	23	25
Yritysten välinen yhteistyömahdollisuus	14	13
Toimitilojen ja tonttien saatavuus	26	30
Liikenneyhteydet	48	61
Julkiset yrityspalvelut	18	30
Yksityiset yrityspalvelut	35	44
Viihtyisyys asuinympäristönä	59	71
Yhteiskunnalliset turvallisuuspalvelut	37	40
Kilpailukyky yritysten sijaintipaikkana	26	36
Koulutustarjonta	24	35
Yhteistyömahdollisuus yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa	14	30
Sijaintikunnan ja yrityksen välinen yhteistyö	0	-3
Elinkeinopoliittikka kokonaisuudessaan	-2	5
ELINKEINOILMASTO (Painotettu keskiarvo osatekijöiden indekseistä)	24	31

Yrityksen sijaintikuntaan elinkeinon harjoittamisen näkökulmasta ollaan Pirkanmaalla keskimääräistä tyytyväisempiä. Tyytyväisimpiä alueen pk-yritykset ovat viihtyisyyteen asuin- ympäristönä ja liikenneyhteyksiin. Suhteellisesti tyytymättömmimpiä Pirkanmaalla toimivat pk-yritykset ovat sijaintikunnan ja yrityksen väliseen yhteistyöhön. Muuta maata tyytyväisempiä alueen pk-yritykset ovat liikenneyhteyksiin, julkisiin ja yksityisiin yritys- palveluihin, viihtyisyyteen asuin- ympäristönä, kilpailukykyyn yritysten sijaintipaikkana, koulutustarjontaan sekä yhteistyömahdollisuuteen yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa. Kokonaisuutena tyytyväisyys elinkeinoilmastoon on lisääntynyt Pirkanmaalla keväästä 2003.

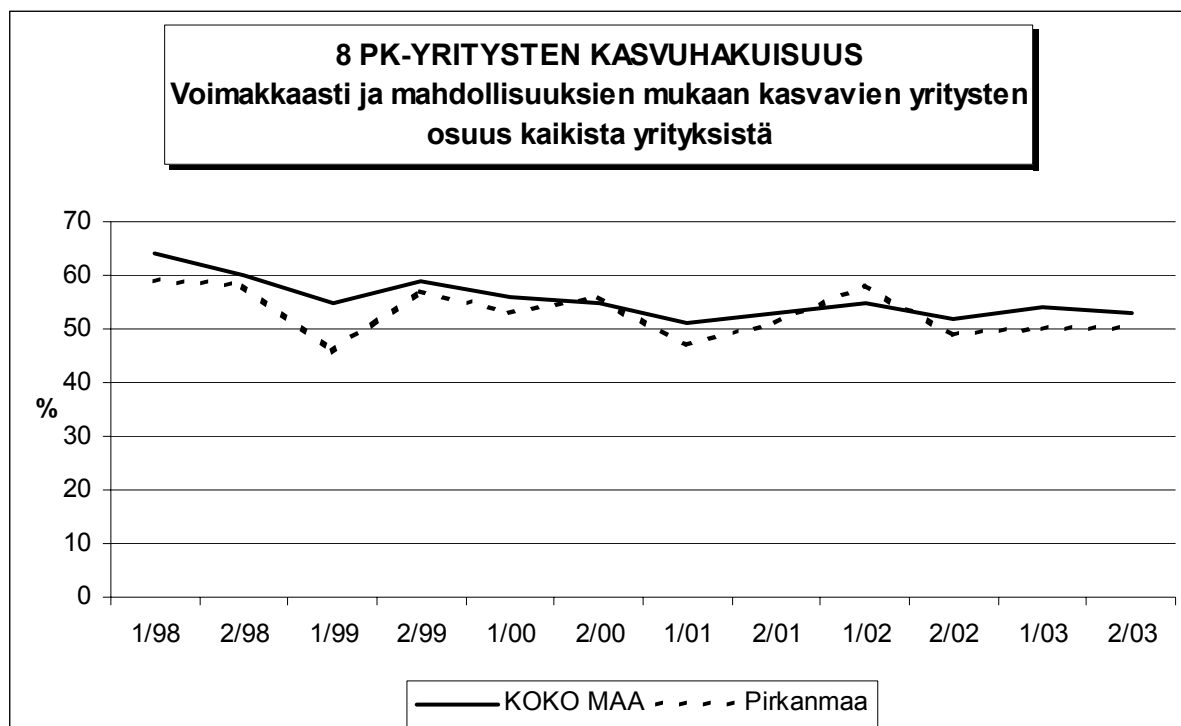
8 Pk-yritysten kasvuhakuisuus

Taulukko 8: Pk-yritysten kasvuhakuisuus.

	KOKO MAA	Pirkanmaa
	%	%
Olemme voimakkaasti kasvuhakuinen	6	4
Pyrimme kasvamaan mahdollisuuksien mukaan	47	46
Pyrimme säilyttämään asemamme	37	37
Yrityksellämme ei ole kasvutavoitteita	10	12
Toiminta loppuu seuraavan vuoden aikana	1	1

Pirkanmaalla on suhteellisesti jonkin verran vähemmän voimakkaasti kasvuhakuisia pk-yrityksiä kuin koko maassa keskimäärin. Yrityksen toiminnan loppumisesta seuraavan vuoden aikana ennakoi prosentti koko maan ja Pirkanmaan pk-yrityksistä. Tärkeimpinä kasvukeinoinaan alueen ja koko maan pk-yritykset pitävät myynnin ja markkinoinnin lisäämistä, uusien tuotteiden kehittämistä sekä yhteistyön lisäämistä muiden yritysten kanssa.

Voimakkaasti tai mahdollisuuksien mukaan kasvavia pk-yrityksiä on Pirkanmaalla yhteensä 50 prosenttia. Koko maassa näiden voimakkaasti tai mahdollisuuksien mukaan kasvavien pk-yritysten osuus on 53 prosenttia. Kasvuhakuisten pk-yritysten osuus on Pirkanmaalla pysynyt ennallaan kevään 2003 tilanteeseen verrattuna.

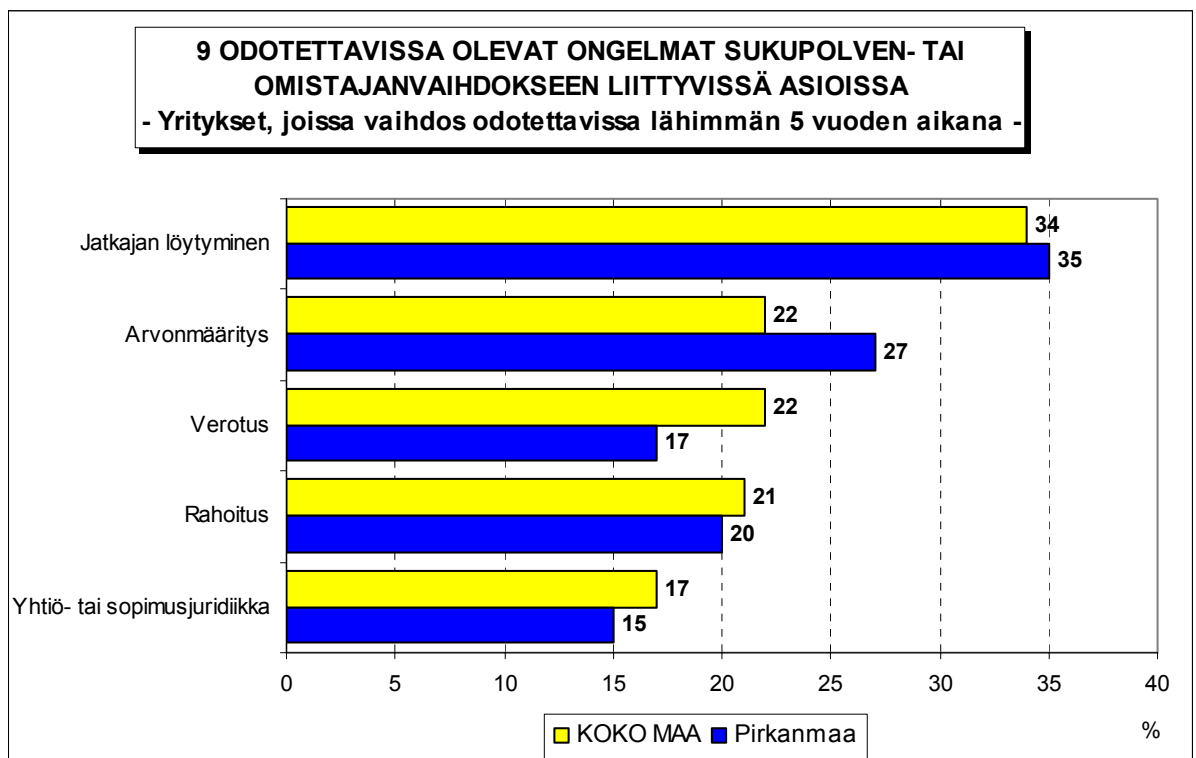
9 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset

Taulukko 9: Sukupolven- tai omistajanvaihdokset pk-yrityksissä.

	KOKO MAA %	Pirkanmaa %
SUKUPOLVEN- TAI OMISTAJANVAIHDOS TAPAHTUNUT VIIMEISEN 5 VUODEN SISÄLLÄ		
Ei	86	85
Kyllä	14	15
SUKUPOLVEN- TAI OMISTAJANVAIHDOS ODOTETTAVISSA LÄHIMMÄN 5 VUODEN AIKANA		
Ei	73	66
Kyllä, 1-2 vuoden sisällä	7	7
Kyllä, 3-5 vuoden sisällä	12	14
Ei osaa sanoa	8	12

Sukupolven- tai omistajanvaihdos on tapahtunut viimeisen viiden vuoden aikana joka seitsemännessä Pirkanmaalla toimivassa pk-yrityksessä. Koko maassa sukupolven- tai omistajanvaihdos on tapahtunut myös joka seitsemännessä pk-yrityksessä viimeisen viiden vuoden aikana.

Koko maassa sukupolven- tai omistajanvaihdos on odotettavissa lähimmän viiden vuoden aikana joka viidennessä pk-yrityksessä, Pirkanmaalla sukupolven- tai omistajanvaihdos on odotettavissa myös joka viidennessä pk-yrityksessä. Niissä alueen pk-yrityksissä, joissa sukupolven- tai omistajanvaihdos on ajankohtainen lähimmän viiden vuoden aikana, odotetaan olevan eniten ongelmia jatkajan löytymisessä ja arvonmäärittämisessä.

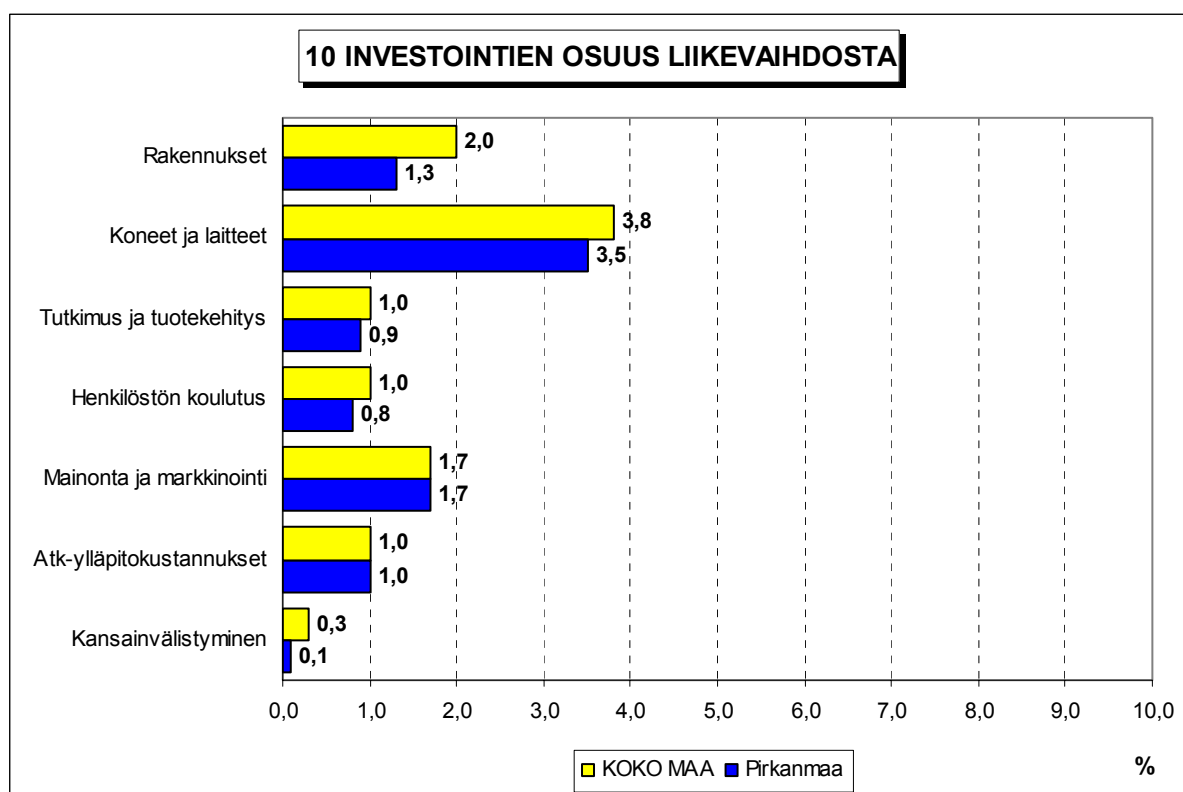

10 Pk-yritysten investoinnit

Taulukko 10: Pk-yritysten investoinnit seuraavan 12 kuukauden aikana (osuus prosenttia liikevaihdosta).

	KOKO MAA %	Pirkanmaa %
Rakennukset	2,0	1,3
Koneet ja laitteet	3,8	3,5
Tutkimus ja tuotekehitys	1,0	0,9
Henkilöstön koulutus	1,0	0,8
Mainonta ja markkinointi	1,7	1,7
Atk-ylläpitokustannukset	1,0	1,0
Kansainvälistyminen	0,3	0,1
YHTEENSÄ	10,8	9,2

Koko maan pk-yritykset ilmoittavat investoivansa kaikkiaan 10,8 prosenttia ja Pirkanmaan pk-yritykset 9,2 prosenttia liikevaihdostaan seuraavan 12 kuukauden aikana. Eniten Pirkanmaan pk-yritykset investoivat koneisiin ja laitteisiin, mainontaan ja markkinointiin sekä rakennuksiin. Koko maan pk-yritysten investointeihin verrattuna alueen yritykset investoivat keskimääräistä vähemmän rakennuksiin. Kansainvälistymiseen alueen pk-yritykset investoivat jonkin verran vähemmän kuin koko maan pk-yritykset keskimäärin.

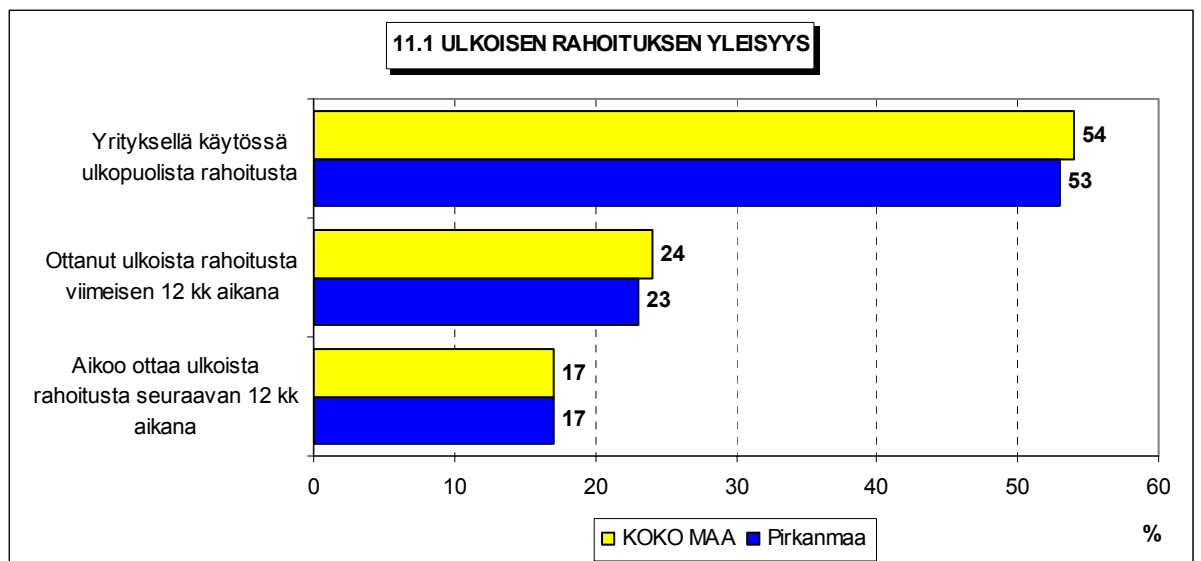
11 Pk-yritysten rahoitus

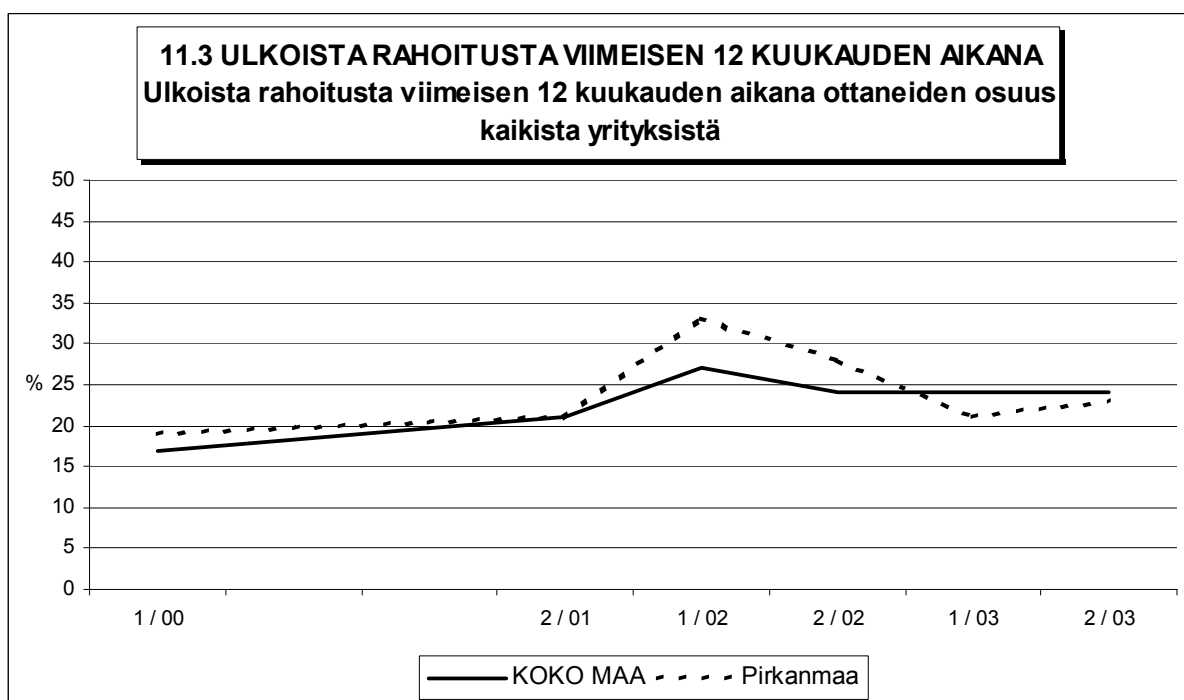
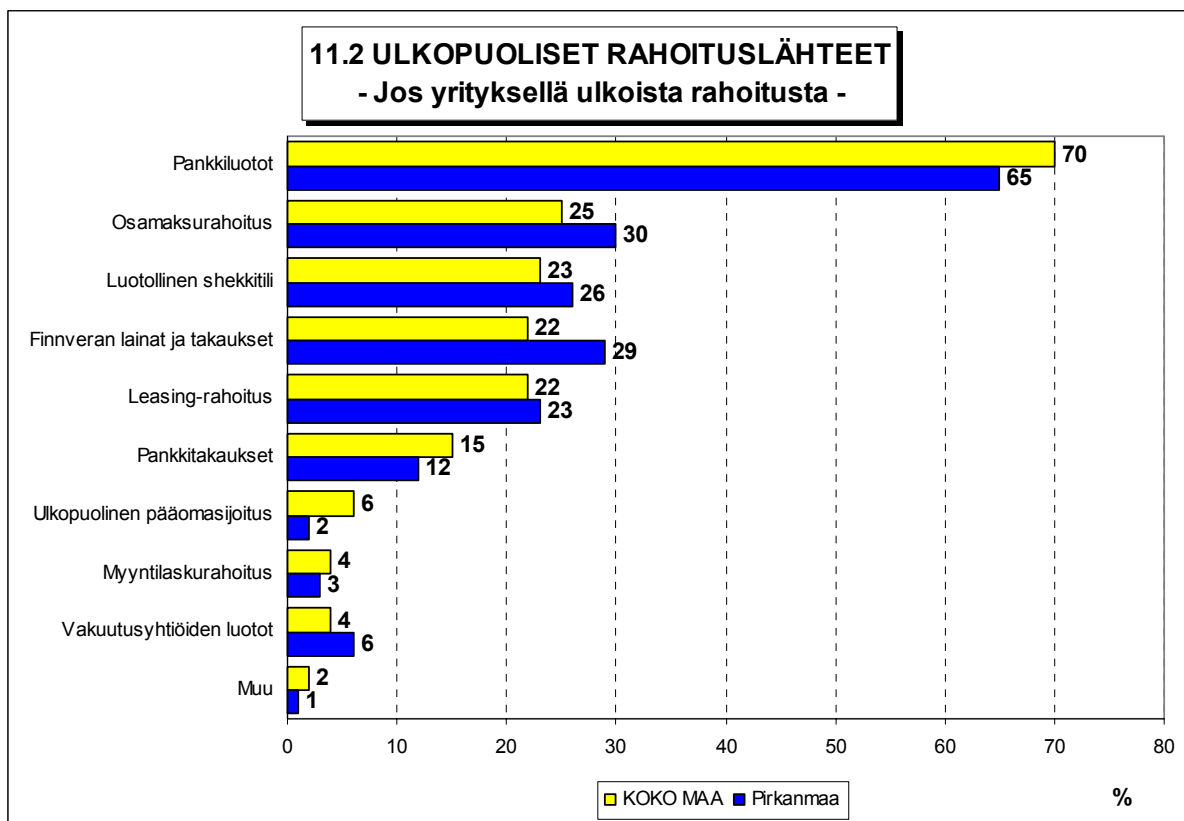
Taulukko 11: Pk-yritysten rahoitus.

	KAIKKI	YRITYKSEN KASVUHAKUISUUS		SUKUPOLVEN-/OMISTAJANVAIHDOS				
				TAPAHTUNUT VIIMEISEN 5 VUODEN AIKANA		ODOTETTAVISSA LÄHIMMÄN 5 VUODEN AIKANA		
				Ei	Kyllä	Ei	Kyllä	Ei osaa sanoa
Osuudet kaikista pk-yrityksistä (%)	%	%	%	%	%	%	%	%
KOKO MAA								
Yrityksellä käytössä ulkopuolista rahoitusta	54	61	46	52	63	53	55	55
Ottanut ulkoista rahoitusta viimeisen 12 kk aikana	24	29	18	22	33	24	23	23
Aikoo ottaa ulkoista rahoitusta seuraavan 12 kk aikana	17	22	12	16	23	17	19	12
Pirkanmaa								
Yrityksellä käytössä ulkopuolista rahoitusta	53	57	48	48	78	53	53	51
Ottanut ulkoista rahoitusta viimeisen 12 kk aikana	23	28	17	18	48	21	29	19
Aikoo ottaa ulkoista rahoitusta seuraavan 12 kk aikana	17	22	12	14	35	21	12	6

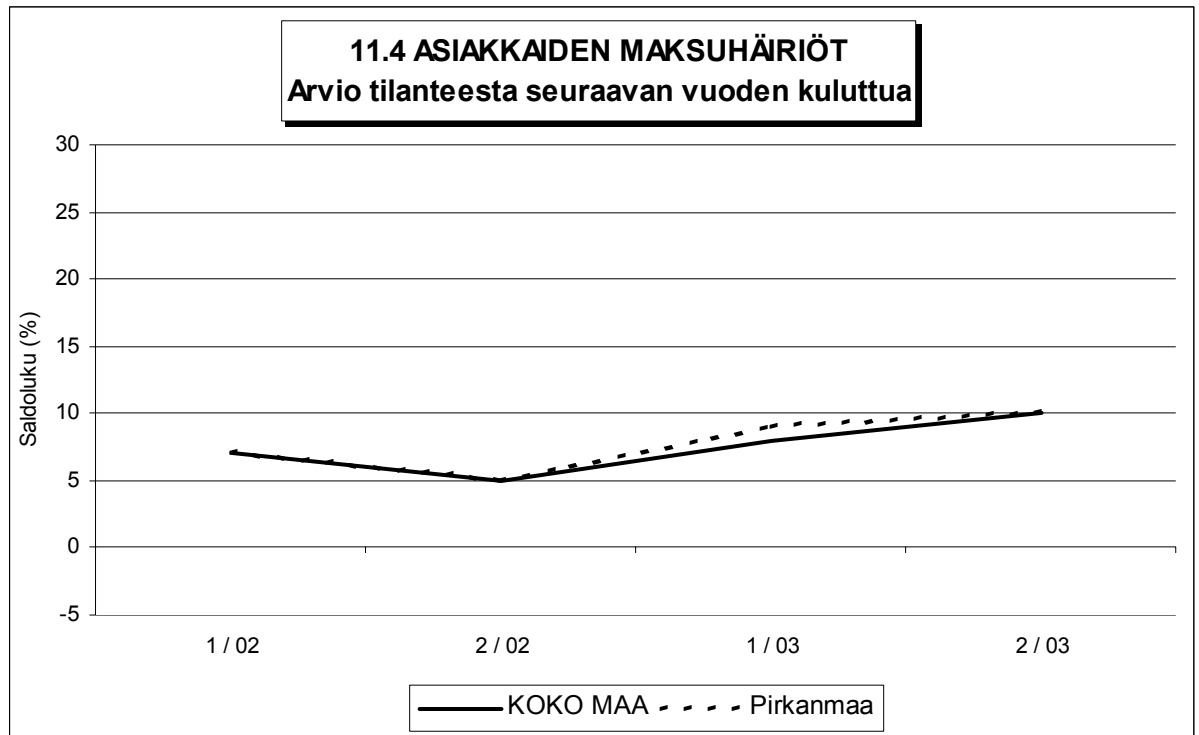
Ulkoista rahoitusta on Pirkanmaalla 53 prosentilla ja koko maassa 54 prosentilla pk-yrityksistä. Keväällä 2003 ulkoista rahoitusta oli 55 prosentilla alueen ja 53 prosentilla koko maan pk-yrityksistä. Viimeisen 12 kuukauden aikana ulkoista rahoitusta on ottanut lähes joka neljäs Pirkanmaalla toimiva pk-yritys ja seuraavan 12 kuukauden aikana ulkoista rahoitusta aikoo ottaa joka kuudes alueella toimiva pk-yritys. Niistä alueen pk-yrityksistä, joilla on ulkoista rahoitusta, on pankkiluottoja kahdella kolmesta ja Finnveran lainoja ja takauksia kolmella kymmenestä.

Pirkanmaalla 14 prosenttia pk-yrityksistä ennakoivat asiakkaiden maksuhäiriöiden lisääntyvän seuraavan vuoden aikana ja 4 prosenttia odottaa maksuhäiriöiden vähenevän seuraavan vuoden aikana. Alueen pk-yrityksistä lähes yhtä suuri osuus odottaa maksuhäiriöiden lisääntyvän (saldoluku +10%) kuin viime keväänä (saldoluku +9%).

Ulkoista rahoitusta ei kysytty jaksoilla 2/00 ja 1/01.

FINNVERA

TIETOA - TAITOA - PÄÄOMAA

Pääkonttorit

Helsinki

Vuorimiehenkatu 1 • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7220

Kuopio

Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3240

Finnvera Oyj • valtakunnallinen vaihde: 020 460 11
www.finnvera.fi

Aluekonttorit

Helsinki (Pääkaupunkiseutu)

Vilhonkatu 5 • PL 249, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 3401

Uusimaa

Vuorimiehenkatu 1, 2. krs • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7110

Joensuu

Torikatu 9 A, 80100 Joensuu
Faksi 020 460 2163

Jyväskylä

Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
Faksi 020 460 2299

Kajaani

Kauppakatu 1, 87100 Kajaani
Faksi 020 460 3899

Kuopio

Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3330

Lahti

Laiturikatu 2, 5. krs, 15140 Lahti
Faksi 020 460 2249

Lappeenranta

Snellmaninkatu 10, 53100 Lappeenranta
Faksi 020 460 2149

Mikkeli

Linnankatu 5, 50100 Mikkeli
Faksi 020 460 3690

Oulu

Asemakatu 37, 90100 Oulu
Faksi 020 460 3944

Pori

Valtakatu 6, 28100 Pori
Faksi 020 460 2349

Rovaniemi

Maakuntakatu 10 • PL 8151, 96101 Rovaniemi
Faksi 020 460 2099

Seinäjoki

Kauppatori 1 - 3, 60100 Seinäjoki
Faksi 020 460 2399

Tampere

Kehräsaari • PL 559, 33101 Tampere
Faksi 020 460 3711

Turku

Eerikinkatu 2, 20100 Turku
Faksi 020 460 3649

Vaasa

Pitkätie 55, 65100 Vaasa
Faksi 020 460 3849

Edustustot ulkomailta

Pietari

Käyntiosoite
Petrogradskaya nab. 18 A,
City-Centre-liikekeskus/toimisto 419
RUS-198005 St. Petersburg, Russia

Postiosoite

PL 95, 53501 Lappeenranta
Puhelin +7 812 332 0830
Faksi +7 812 332 0831

Kaisaniemenkatu 13 A • PL 999, 00101 Helsinki
p. (09) 229 221, f. (09) 2292 2999
www.yrittajat.fi

Etelä-Karjalan Yrittäjät ry

Snellmaninkatu 10, 53100 Lappeenranta
p. (05) 610 0200, f. (05) 610 0220
www.yrittajat.fi/etelakarjala

Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät ry

Kauppatori 1-3 F, 60100 Seinäjoki
p. (06) 420 5000, f. (06) 420 5001
www.etelapohjanmaanyrittajat.fi

Etelä-Savon Yrittäjät ry

Linnankatu 5 • PL 204, 50101 Mikkeli
p. (015) 151 684, f. (015) 760 0950
www.yrittajat.fi/etelasavo

Helsingin Yrittäjät

Kaisaniemenkatu 13 A • PL 999, 00101 Helsinki
p. (09) 2292 2984, f. (09) 622 3385
www.helyri.fi

Hämeen Yrittäjät ry

Sibeliuksenkatu 11 A 1, 13100 Hämeenlinna
p. (03) 682 1153, f. (03) 682 1561
www.hameenyrittajat.fi

Kainuun Yrittäjät ry

Kauppakatu 26 A, 87100 Kajaani
p. (08) 613 0931, f. (08) 613 0934
www.yrittajat.fi/kainuu

Keski-Pohjanmaan Yrittäjät ry

Mannerheimin aukio 2, 67100 Kokkola
p. (06) 831 5292, f. (06) 822 3760
www.kpnet.com/kepoyrit

Keski-Suomen Yrittäjät ry

Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
p. (014) 643 922, f. (014) 643 944
www.keski-suomi.yrittajat.fi

Kymen Yrittäjät ry

Käsityöläiskatu 4, 45100 Kouvola
p. (05) 535 4313, f. (05) 535 4315
www.yrittajat.fi/kymi

Lapin Yrittäjät ry

Maakuntakatu 16, 96200 Rovaniemi
p. (016) 420 0600, f. (016) 420 0630
www.yrittajat.fi/lappi

Länsipohjan Yrittäjät ry

Valtakatu 5, 94100 Kemi
p. (016) 221 701, f. (016) 221 713
www.yrittajat.fi/lansipohja

Pirkanmaan Yrittäjät ry

Laukontori 1 • PL 7, 33201 Tampere
p. (03) 251 6500, f. (03) 251 6516
www.pirkanmaanyrittajat.fi

Pohjois-Karjalan Yrittäjät ry

Kauppakatu 17 B, 80100 Joensuu
p. (013) 221 311, f. (013) 127 678
www.pk.yrittajat.fi

Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät ry

Isokatu 56, 90100 Oulu
p. (08) 311 4677, f. (08) 371 227
www.ppy.net

Päijät-Hämeen Yrittäjät ry

Rautatienkatu 20 B 4, 15110 Lahti
p. (03) 782 9866, f. (03) 782 1718
www.phyrittajat.fi

Pääkaupunkiseudun Yrittäjät ry

Kielotie 7 A, 01300 Vantaa
p. (09) 823 7630, f. (09) 873 6681
www.espoonyrittajat.fi, www.yrittajat.fi/vantaa
www.kauniaistenyrittajat.fi

Satakunnan Yrittäjät ry

Isolinnankatu 24 • PL 45, 28101 Pori
p. (02) 634 9900, f. (02) 634 9901
www.satakunnan.yrittajat.fi

Savon Yrittäjät ry

Haapaniemenkatu 40, 70110 Kuopio
p. (017) 368 0500, f. (017) 368 0506
www.yrittajat.fi/savo

Uudenmaan Yrittäjät - Nylands Företagare ry

Kaisaniemenkatu 13 A • PL 999, 00101 Helsinki
p. (09) 2292 2982, f. (09) 622 3381
www.uudenmaanyrittajat.fi

Varsinais-Suomen Yrittäjät ry

Brahenkatu 20, 20100 Turku
p. (02) 275 7100, f. (02) 232 8272
www.v-syrittajat.fi

Företagarnas Centraldelegation

Storalånggatan 55, 65100 Vaasa
p. (06) 320 8000, f. (06) 320 8020